

Саковський Андрій Анатолійович,
директор навчально-наукового
інституту № 2 Національної академії
внутрішніх справ, доктор юридичних наук,
професор

Юсупов Володимир Васильович,
провідний науковий співробітник науково-
дослідної лабораторії з проблем
криміналістичного забезпечення та судової
експертології навчально-наукового
інституту № 2 Національної академії
внутрішніх справ, доктор юридичних наук,
професор

СУЧАСНІ СУДОВО-ЕКСПЕРТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ НАУКОВОЇ ШКОЛИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

На сучасному етапі в умовах повномасштабного збройного вторгнення росії в Україну змінюються пріоритети правоохоронної діяльності, у тому числі її науково-методичного забезпечення.

Евакуація людей, документування воєнних злочинів, ексгумація, розмінування, охорона правопорядку в умовах бойових дій – це щоденні виклики працівникам поліції та фахівцям інших правоохоронних відомств.

Саме працівники поліції, які повертаються до визволених населених пунктів, беруть громадян під правовий і, навіть фізичний захист.

Нині головні функції слідчих, спеціалістів-криміналістів, вибухотехніків та інших фахівців Національної поліції України (далі – НПУ) у де окупованих регіонах держави полягають у здійсненні ексгумації тіл з місць поховань, виявленні та знешкодженні снарядів, гранат, різноманітних вибухових пристроїв, тощо.

В умовах зміни вектору практичної діяльності працівники НПУ потребують науково-методичного забезпечення спеціальної правоохоронної діяльності, зумовленої веденням активних військових дій в Україні.

В основі сучасної правоохоронної діяльності найбільш затребуваними стають спеціальні знання із зовнішньої балістики, судової медицини, криміналістичної вибухотехніки,

криміналістичного документознавства та інших складових криміналістики і судової експертології.

Відомо, що практична і наукова сфери тісно пов'язані між собою, мають постійний вплив одна на одну. Їх розвиток відбувається у синергетичному зв'язку з попереднім досвідом, дослідженнями, результатами.

Позитивним у цьому аспекті слід відмітити накопичений досвід криміналістів Національної академії внутрішніх справ (далі – НАВС), які в цілому утворюють криміналістичну наукову школу провідного закладу вищої освіти системи МВС України.

Дослідження спеціальних знань під час кримінального провадження, проведення судових експертиз в сучасних умовах є вагомим напрямом наукових пошуків навчально-наукового інституту № 2 НАВС.

Наукові і науково-педагогічні працівники активно продовжують дослідження використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, які були закладені відомими видатними криміналістами: професорами М.В. Салтевським, В.П. Бахіним, В.С. Кузьмічовим, А.В. Іщенком, В.К. Весельським, Є.Д. Лук'янчиковим, О.В. Рибальським, В.Г. Хахновським, доцентами П.Д. Біленчуком, З.С. Міленевською та ін. Їх здобутки стосувалися судово-експертного встановлення групової належності об'єктів, дослідження звукових, запахових слідів та електронних доказів (М.В. Салтевський), використання спеціальних знань у криміналістичній тактиці та криміналістичній методиці (В.П. Бахін, Є.Д. Лук'янчиков, В.К. Весельський), спеціальних знань у слідчій діяльності (В.С. Кузьмічов), дослідження науково-методичних основ судової експертології і криміналістики (А.В. Іщенко), спеціальних знань в експертизі матеріалів та засобів цифрового відеозвукозапису (О.В. Рибальський), спеціальних знань у криміналістичній інформатиці (В.Г. Хахановський), розслідування злочинів із залученням спеціальних знань інших наук: кібернетики, інформатики, нейробіоніки тощо (П.Д. Біленчук), судово-почеркознавчих досліджень (З.С. Меліневська).

Окремо слід зазначити про новаторський у вітчизняній криміналістиці підхід до вивчення спеціальних знань, започаткований свого часу В.С. Кузьмічовим. Він обґрунтував у курсі «Криміналістика» систему навчальної дисципліни з виокремленням окремого розділу «Криміналістична експертиза» («Криміналістика», Київ, 2001), а також у навчальній програмі «Криміналістика», яка

низка років використовувалася при підготовці юристів і правоохоронців у НАВС.

Лише за останні роки в НАВС, за рецензуванням науковців навчально-наукового інституту № 2 або їх наукового керівництва, були захищені дисертації з проблематики спеціальних знань у судочинстві: «Судово-мистецтвознавча експертиза у кримінальному судочинстві України» (О.О. Шульга), «Використання спеціальних знань при розслідуванні неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником» (А.М. Таранова), «Теоретичні та методичні основи експертизи встановлення давності документу» (С.Ю. Стратонов), «Криміналістичне дослідження металної холодної зброї» (А.С. Пашиєва), «Використання спеціальних знань під час розслідування крадіжок природного газу шляхом втручання в роботу приладів обліку» (Д.О. Хомич), «Визначення вартості нерухомого майна на час вчинення злочину в кримінальному провадженні» (Ю.О. Чечіль), «Використання баз біометричних даних підрозділів Експертної служби МВС України під час розслідування кримінальних правопорушень» (К.В. Дубонос), «Криміналістичні засади встановлення ситуаційних обставин пострілу з нарізної вогнепальної зброї» (В.І. Голоботовський), «Використання спеціальних знань під час розслідування корупційних кримінальних правопорушень» (О.М. Шрамко), «Теоретичні, правові та праксеологічні засади техніко-криміналістичних досліджень у розслідуванні злочинів» (В.В. Арешонков, докт.), «Використання балістичного обліку експертної служби МВС України у розслідуванні кримінальних правопорушень» (О.В. Грищенко), «Техніко-криміналістичне забезпечення розслідування злочинів у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку» (Б.Б. Теплицький), «Використання спеціальних знань під час розслідування службового підроблення» (Н.В. Копча), «Основи методики судової експертизи встановлення давнини виготовлення документа» (К.М. Ковальов), Використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу (А.В. Лісіцький), «Ідентифікація особи за матеріалами відеозапису» (Т.Г. Чашницька), «Використання спеціальних знань під час розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» (О.А. Семенюк) та ін.

Сучасні наукові осередки дослідження використання спеціальних знань у кримінальному провадженні сконцентровані на

кафедрах та лабораторіях криміналістичного напрямку, де розвиток наукових пошуків очолюють керівники професори С.С. Чернявський, Ю.М. Чорноус, О.В. Таран, В.В. Юсупов, А.А. Саковський та ін. Ці дослідники сформувавши власні наукові осередки, більшість з них мають захищених докторів юридичних наук. Зокрема, професор С.С. Чернявський – В.Є. Боднар, І.В. Рогатюк, А.П. Запотоцький, І.В. Цюприк, С.М. Князев, А.А. Саковський та ін., професор Ю.М. Чорноус – Г.Ю. Нікітіна-Дудікова.

Результати дисертаційних робіт, у тому числі щодо використання спеціальних знань у кримінальному провадженні, активно впроваджуються у законотворчу і практичну діяльність та освітній процес.

Отже, закладені у криміналістичній науковій школі НАВС основи дослідження проблем використання спеціальних знань у кримінальному провадженні слугують надійним фундаментом науково-методичного забезпечення сучасних проблем розслідування воєнних та пов'язаних з ними злочинів, створюють належні умови для підготовки фахівців-правоохоронців, здатних професійно реагувати на сучасні виклики військового вторгнення окупантів на територію України.

Тичина Дмитро Михайлович,

доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності Національної академії внутрішніх справ

Перцев Роман Валерійович,

доктор філософії в галузі права,
заступник начальника слідчо-криміналістичного відділу
Центрального округу поліції Ізраїль

ВИКОРИСТАННЯ ТЕПЛОВІЗОРА НА БЕЗПІЛОТНОМУ ЛІТАЛЬНОМУ АПАРАТІ (ДРОНІ) ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ

Практичне використання безпілотних літальних апаратів (дронів) (БПЛА) різко зросло за останні два десятиріччя, що зробило їх доволі дієвим інструментом у різних сферах суспільної діяльності й призвело до значної кількості наукових розробок. Такі технології стали повсякденною та невід'ємною частиною нашого суспільства, що